

vyníma silná vnútorná neistota a vrozená podozrievavosť. Tým vniká do jeho postoja a konania často čosi menivé a neprehľadné.

c) Podľa môjho svedomitého súdu sa Čatloš nazdáva, že sa mu v súčasnom konflikte ukrivdilo; nie je ani taký nerozumný, ani taký úskočný, aby uistenie voči generálovi poľnému maršalovi porušil alebo oslabil.

d) I keď zásadne nerozoberám Čatlošovu osobu, pokladám z príčiny uvedenej pod c) a vzhľadom na celkovú situáciu za politicky nesprávne robiť teraz nátlak na Čatlošov odchod. Politické následky by boli dlhodobé.

e) Keďže už nemožno očakávať medzi Čatlošom a nemeckým generálom ozaj rozumnú a kamarátsku spoluprácu, ktorá však je predpokladom účinnej porady, ukazuje sa, že skoré nahradenie nemeckého generála je nutné. Až keby nenastala plodná spolupráca s vhodným nástupcom, mohlo by to byť definitívnym dôkazom, že Čatloš je vojensky neschopný a politicky naladený proti.

f) Lutujem, že generál Schlieper zamýšľa práve v terajšej chvíli predložiť proti Čatlošovi svoje čiastočne iste oprávnené pochybnosti, založené nepochybne už na dlhšie známom materiáli.

3. Admirál Bürkner v podstate súhlasí s mojím hodnotením situácie najmä v tom, že Čatloša treba v súčasnom okamihu držať a následkom toho, keďže sa veci, žiaľ, tak vyostri, nemožno sa vyhnúť čo najskoršiemu nahradeniu generála Schliepera. Ďalej sme sa zhodli v tom, že voľba vhodného nástupcu si vyžaduje osobitnú starostlivosť a v nijakom prípade by nemala byť prenáhlená.

4. Návštevou admirála sa tu situácia potešiteľne rýchle vyjasnila, čo podľa môjho náhľadu plne zodpovedá politickým potrebám. Obzvláštny význam mala správa, že vzťah medzi generálom poľným maršalom a Čatlošom sa nemení. Tým padol predpoklad pre Čatlošovu demisiu.

Ludin

SÚA Praha. Auswärtiges Amt Berlin (Zahraničný úrad Berlín), 20/372495—372497. Fotokópia úradného záznamu telegramu. (Z nemčiny preložil JŠ.)

77

1944, jún 14. [Londýn.] — Stanovisko čs. vládnych kruhov k otázke jednoty a k osobe vedúceho činiteľa slovenského odbojového hnutia, zaslané rádiatelegraficky na Slovensko.¹

Koncentrace a jednota podzemného hnutí na Slovensku je bezpodmienečne nutná a najvyššou žiadoucou. Musí to však byť jednota vzniklá zevnitř, dobrovoľnou spolupracou všetkých činiteľov. Pracujte k tomu a prispievajte k tomu ze všetkých síl. Nařizovať niekomu odtiaľ, aby sa podřídil, nelze, nebylo by to nepochybne dostatečne účinné. Ale zdřurazňujte všude, že pan prezident žádá ode všech především jednotu, disciplinu a dobrovoľnou kážeň. Máme teď jediný úkol: porazit a vyhnat Němce a Maďary. A v tom jsme si všichni zajedno.

Otázky vnitřní úpravy nové republiky, o nichž panuje různost názorů, nemají a nesmějí v této vážné chvíli rozdělovat bojující domácí frontu. Také žádný nezadá

¹ Uvedený odkaz citujeme podľa záznamu vo zväzku odpisov depeší Londýn—Slovensko (príloha k čj. HV 6.500/taj. 1944). Slovenské znenie rádiogramu, vecne totožné, je datované 4. 7. 1944. (SÚA Praha, b S 40-3/1. Zprávy odoslané Vítovi a Leyovi. Zväzok fotokópií odpisov depeší Londýn—Slovensko.)

210 svým názorům a svému programu, pokud jde o budoucí poměry v republice, přijme-li v dnešním boji v zájmu jeho jednoty vedení na příklad nejstaršího politického činitele.² Tak jsme to požadovali od různých skupin odbojových rovněž v Čechách a osvědčilo se to. Kdo se tím neřídí, bere na sebe velmi vážnou odpovědnost. Nejde o podřizování se a nadřizování, ale jde o spolupráci. A ta je žádána kategoricky a bezpodmínečně ode všech.

SÚA Praha. PMR-L, sign. Slov. nár. rada. Odpis. Strojopisný přepis.

78

1944, jún 15. [Slovensko.] — Stanovisko vedúceho ilegálneho vojenského ústredia pplk. J. Goliana k základným otázkam vojenskej koncepcie a prípravy povstania, zaslané rádiotelegraficky do Londýna ako odpoveď na predchádzajúce pokyny, smernice a dotazy čs. ministra
NO gen. S. Ingra.¹

O

K Rusom nechceme prejsť, chceme vojenskú spoluprácu s nimi. Napred oslobodiť Slovensko, potom prispieť k oslobodeniu zemí historických. Preto vyjednávaf

² Týmto najstarším politickým činiteľom sa myslel Šrobár. — Na začiatku júna poslal Šrobár Benešovi blahoželanie k šesťdesiatym narodeninám, v ktorom odkazoval o. i.: „Nech Boh žehná Vášmu dielu za blaho našej drahej ČSR. Náš národ vedený Vami bude jednotný a naša porobená vlasť slobodná.“ (SÚA Praha, Ch 37-91-29/19. Rádiogram z 1. 6. 1944 — VI 060101/44.) Benešova odpoveď zo 6. júna znie: „Děkují srdečně za blahopřání. Máme dnes už všichni zadostiučinění za to, co se stalo. Jen držet pevně až do konce a neopustit v ničem zásadovou politiku! Mám radost z Tvého vzkazu o jednotě národa. Ze všeho toho vzejde a musí vzejít republika pevnější a mezinárodně jistější. Pozdravení Tobě a všem ostatním. Čekám konec ještě letos. Beneš.“ (Tamtiež, A 1-50-6/3/117.)

¹ Toto bol prvý zo série rádiogramov, v ktorých Golian postupne zodpovedal Ingrove dotazy a zaujal stanovisko k jeho pokynom a smerniciam, ktoré Ingr súhrnne zaslal 26. 5. 1944 (viď dokument čís. 69). Rádiogram, ktorý došiel do Londýna 15. júna, obsahoval odpoveď na 2. bod Ingrovho odkazu. Golian zrejme formuloval najprv stanovisko k otázke prechodu slovenských vojenských jednotiek na stranu sovietskej armády, lebo Ingr znova 7. 6. 1944 forsíroval túto otázku nasledujúcim pokynom: „Pro Ley: K usnadnění přechodu slovenských divizí zasazených na vých. Slovensku k Rudé armádě bylo by možno shodit styčné orgány čs. jednotek z SSSR a radiostanicemi k oběma divizím. Hlaste svoje stanovisko. V kladném případě sdělte, kam a kdy styčné orgány shodit, se kterými zasvěcenými osobami a jak vejít ve styk, a rozpoznávací hesla. Ingr.“ (SÚA Praha, PMR-L, sign. Slov. nár. rada.) Zprávu takmer rovnakého znenia poslal Ingr 8. 6. 1944 Píkovi do Moskvy. (SÚA Praha, E 22-4-14/56.)

Golianova zpráva sa zachovala tiež ako intimát II. odboru MNO (príloha k čj. 317 taj. 1944, VHA Praha, Západ I, HV Londýn, 9/3/2). Intimát je v českom znení, ktoré je rovnaké ako citované slovenské znenie, s malou štylistickou odchýlkou v prvej časti, ktorá znie takto: „K Rusům nechceme přejít. Chceme voj. spoluprací s nimi nejprve osvoboditi Slovensko a potom přispět k osvobození zemí historických. Proto vyjednejte s Rusy...“ Na intimáte je rukopisom uvedený dátum „19. 6. 44“ a názov rádiostanice „Oto“. Pod textom je rukopisná poznámka gen. Miroslava: „II. odbor připraví návrh odpovědi, bude projednána s pres. rep. 19/6 Mír. Sledovat. M.“ Pri tejto poznámke je rukopisný odkaz „Viz čj. 341/taj. II. odbor. (vyřízení)“. Z ďalšej poznámky na intimáte vyplýva, že rádiogram z 15. 6. 1944 bol spolu s ďalšími Golianovými zprávami o vojenskom pláne zostavený v Stábe pre vybudovanie brannej moci do jedného spisu ako „Plán“ pod č. 535/SA.

Presnému zneniu a súvislostiam prvej Golianovej zprávy o predstavách vojenského plánu treba venovať takú pozornosť preto, lebo v minulých rokoch sa zpráva citovala nepresne: „K Rusom nechceme prejsť, nechceme voj. spoluprácu s nimi.“ V tejto podobe nachádzame odpis Golianovej zprávy aj vo zväzku odpisov rádiogramov, došlých od stanice „Oto“ v archíve ÚD KSS Bratislava, čís. príř. 5155/53.